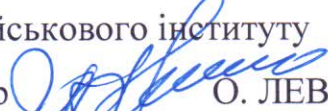

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ С. П. КОРОЛЬОВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник військового інституту
генерал-майор О. ЛЕВЧЕНКО

“ 13 ” 09 2019 року

ПОЛОЖЕННЯ
про освітні програми
Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова

Ухвалено вченою радою Житомирського
військового інституту імені С. П. Корольова
Протокол від 12 вересня 2019 року № 1

м. Житомир
2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про освітні програми Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (далі – Положення) є нормативним документом Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (далі – ЖВІ) і визначає систему розроблення, затвердження, реалізації, моніторингу та перегляду освітніх програм незалежно від форми навчання (очна, заочна) у ЖВІ.

1.2. Положення розроблено на підставі та відповідно до Законів України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (стаття 44. Акредитація освітньої програми), «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (стаття 10. Стандарти вищої освіти, стаття 25. Акредитація освітньої програми) постанов Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», від 09.08.2001 № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (2008 р.), Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти, «Національного освітнього глосарію: вища освіта»; наказів Міністерства освіти і науки України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 року № 266», від 19.12.2016 № 1565 «Про узагальнення переліків спеціальностей, ліцензованих обсягів вищих навчальних закладів та переоформлення сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей».

1.3. У рамках однієї спеціальності ЖВІ може реалізувати декілька освітніх програм (далі – ОП) за різними спеціалізаціями. Профільна спрямованість, обумовлена суттєвими особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмними результатами чи переліком освітніх компонентів, є підставою для розроблення окремої ОП.

1.4. Навчання за ОП проводиться за денною та/або заочною формами. У разі організації різних форм навчання структура, обсяг, зміст і результати ОП за певним рівнем вищої освіти не мають різнитися.

1.5. Прийняття або зміна стандарту вищої освіти є підставою для розроблення нової ОП або перегляду наявної.

1.6. Кожна ОП має гаранта освітньої програми, який призначається наказом начальника ЖВІ. Одна особа не може бути гарантом декількох ОП, але може бути гарантом однієї ОП на різних рівнях вищої освіти (бакалавр, магістр).

2. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ, ВІДКРИТТЯ І ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Розроблення освітньої програми

2.1.1. Стандарти вищої освіти встановлюють такі вимоги до ОП:
обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
перелік компетентностей випускника;
нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
форми атестації здобувачів вищої освіти;
вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

2.1.2. Структура ОП:

профіль ОП;
перелік освітніх компонентів ОП;
структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів;
матриця відповідності програмних компетентностей програмним результатам навчання ОП;
матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОП;
навчальний план;
робочі програми навчальних дисциплін;
навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін;
програми практик;
окументи і матеріали, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу;
оціночні засоби (комплекти тестів, комплексних завдань, розміщених на паперових та електронних носіях).

2.1.3. Нову ОП розробляють на основі стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти з урахуванням вимог професійних стандартів у відповідній професійній галузі. Розроблення нової ОП включає такі етапи:

формування проектної групи та призначення гаранта освітньої програми;
аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів;
визначення профілю ОП;
визначення освітнього змісту ОП та розроблення навчального плану;
розроблення системи оцінювання якості ОП з метою її удосконалення.

2.1.3.1. Формування проектної групи та призначення гаранта ОП

Нову ОП розробляють за ініціативою керівництва ЖВІ, факультету та/або ініціативної групи з числа науково-педагогічних працівників (НПП). Розробленню нової ОП передують порівняльний аналіз аналогічних ОП, що діють у провідних зарубіжних і вітчизняних закладах вищої освіти, – їх тривалості, переліку навчальних дисциплін, рівня викладання та ін.

Розроблення, моніторинг та перегляд кожної ОП здійснюють проектні групи. Проектні групи формують окремо за кожною ОП на період її розроблення, моніторингу, перегляду, проведення процедур зовнішнього оцінювання (ліцензування, акредитація), самооцінювання або інших необхідних процедур.

Склад проектної групи ОП затверджується наказом начальника ЖВІ за поданням заступника начальника інституту з навчальної та наукової роботи або начальника факультету. При цьому має бути дотримано ліцензійної умови щодо наявності у складі проектної групи:

для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – трьох осіб, що мають науковий ступінь та/або вчене звання;

для другого (магістерського) рівня вищої освіти – трьох осіб, що мають науковий ступінь та вчене звання, із них – один доктор наук або професор.

Одна й та ж сама особа може бути членом декількох проектних груп. З метою узгодження підходів щодо розроблення ОП рекомендується до складу проектних груп включати начальників випускових кафедр.

Очолює проектну групу її керівник – гарант ОП, який має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до ОП спеціальністю зі стажем науково-педагогічної роботи не менш як 10 років.

2.1.3.2. Аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів

Суспільна потреба в ОП, її потенціал встановлюється проектною групою шляхом консультацій з зацікавленими сторонами (здобувачами вищої освіти, випускниками ЖВІ, замовниками на підготовку військових фахівців, роботодавцями, науковою спільнотою, професіоналами тощо), при цьому з'ясовують виконання основних умов її запровадження.

Проектна група проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОП, аналіз ринку праці, на який орієнтовано нову ОП, можливості майбутнього працевлаштування випускників.

Проектна група, виходячи з прогнозованої структури ОП, з врахуванням Ліцензійних умов, за результатами консультацій з профільними службами ЖВІ здійснює попереднє загальне оцінювання достатності наявних ресурсів (кадрових, фінансових, організаційних та ін.) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

2.1.3.3. Визначення профілю ОП

Профіль ОП складається проектною групою як короткий документ, створений для представлення загальної інформації про ОП. Визначення профілю полягає у визначенні мети ОП, загальних та фахових програмних компетентностей, яких має бути досягнуто в результаті навчання, кінцевих (програмних) результатів навчання з урахуванням положень Національної рамки кваліфікацій, вимог стандартів вищої освіти та встановлення необхідного обсягу ОП у кредитах ЄКТС.

Під час формулювання програмних компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну участь замовників на підготовку військових фахівців або представників ринку праці.

Програмні компетентності (описані за видами: інтегральні, загальні, спеціальні) визначають специфіку ОП. Основою для формулювання програмних компетентностей ОП є перелік компетентностей державного Стандарту вищої освіти за даною спеціальністю. Цей перелік може бути доповнений декількома (не більше 2-3) компетентностями, що визначаються специфікою потреб регіонального або секторального ринку праці.

Інтегральні та загальні компетентності визначено Національною рамкою кваліфікацій і описано за кваліфікаційними рівнями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності мають відповідати визначеному рівню ОП.

Програмні результати навчання визначають що здобувач вищої освіти повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення ОП. Набір програмних результатів навчання є однаковим для всіх здобувачів вищої освіти за ОП певного рівня.

Програмні результати навчання повинні корелювати з визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

Результати навчання мають відповідати таким критеріям:

корисність – повинні сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам/очікуванням громадянського суспільства та держави, релевантність відповідним програмним компетентностям;

конкретність – забезпечувати достатній рівень деталізації, бути чіткими і однозначними, написаними зрозумілою мовою, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;

стандартизованість – визначати стандартні вимоги, яким повинен відповідати здобувач вищої освіти;

відповідність – відповідати кваліфікаційним вимогам, бути пов'язаними із освітніми рівнями та кваліфікаційними рівнями Національної рамки кваліфікацій;

об'єктивність – бути сформульованими нейтрально, уникаючи зайвої амбітності та суб'єктивності;

досяжність – бути реалістичними з погляду часу та ресурсів, необхідних для їх досягнення;

діагностичність – повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення та визначати вимоги до присудження кредитів;

вимірюваність – має існувати спосіб та шкала для вимірювання ступеня досягнення результату прямими або непрямыми методами.

Під час розроблення програмних результатів навчання варто врахувати, що результати навчання характеризують те, що здобувач вищої освіти повинен продемонструвати після успішного завершення ОП (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо). Повний набір програмних результатів навчання має виражати характерні особливості даної програми. Якщо серед них є результати, характерні також і для інших ОП, їх доцільно виділити окремо.

Формулювання програмних результатів супроводжується виробленням чітких критеріїв оцінювання сформульованого результату.

Кореляцію між результатами навчання і програмними компетентностями перевіряють за допомогою матриці відповідності програмних компетентностей програмним результатам навчання ОП.

2.1.3.4. Визначення змісту ОП та розроблення навчального плану

Етап включає такі кроки:

складання переліку освітніх компонентів ОП (вирішення питання щодо використання модульної системи в ОП; визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля; визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання; перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей);

обрання освітніх технологій і розроблення навчального плану;

розроблення програм навчальних дисциплін та робочих програм навчальних дисциплін.

На підставі програмних компетентностей та програмних результатів навчання проектна група визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити; здійснює структурування результатів навчання (модулів або навчальних дисциплін, інших складових навчального курсу, практик, дослідницьких проектів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів) та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

Призначаючи кредити ЄКТС освітнім компонентам ОП, слід віддавати перевагу стандартизованому підходу, коли обсяг кожного компонента є стандартним або кратним.

Визначення кількості кредитів ЄКТС для освітнього компонента здійснюється шляхом оцінювання навантаження, необхідного для досягнення результатів навчання.

На основі програмних компетентностей та програмних результатів навчання проектна група формулює результати навчання, яких має бути досягнуто в межах кожного освітнього компонента.

Визначаючи підходи до викладання, навчання та оцінювання, проектна група має погодити спосіб найкращого розвитку та оцінювання компетентностей і досягнення бажаних результатів навчання, а також передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання.

Крім того, проектна група має перевірити розвиток ключових загальних і спеціальних компетентностей, а також чи всі ці компетентності охоплюються модулями освітньої програми.

Внесення проектною групою узгоджених результатів навчання до освітньої програми та відповідних навчальних дисциплін – до навчальних планів підготовки фахівців є обов'язковим.

Відповідно до профілю освітньої програми та переліку її освітніх компонентів, проектна група розробляє навчальний план ОП.

Органи студентського самоврядування можуть подавати пропозиції та зауваження до змісту навчальних планів.

Проектуючи кадрове забезпечення ОП, проектна група має узгодити свої пропозиції стосовно складу НПП для викладання дисциплін, внесених у проект навчального плану, з кафедрами, на яких працюють такі НПП.

Програми навчальних дисциплін за завданнями проектних груп розробляють на кафедрах згідно з вимогами розроблених ОП. Органи студентського самоврядування можуть надавати пропозиції та зауваження до змісту програм навчальних дисциплін.

Програму навчальної дисципліни розробляють на термін дії навчального плану, за необхідності до неї можуть вносити зміни.

З метою забезпечення цілісності освітнього матеріалу, забезпечення професійної спрямованості змісту навчання, запобігання дублюванню, врахування міждисциплінарних зв'язків програми навчальних дисциплін розглядають на методичній раді ЖВІ. На підставі робочої програми навчальної дисципліни на поточний навчальний рік на кафедрах розробляють робочі програми навчальних дисциплін та необхідне навчально-методичне забезпечення.

2.1.3.5. Розроблення системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення

Відповідальність за якість ОП несуть проектна група, а також НПП, які її реалізують. З метою контролю за якістю освітніх програм та їх вдосконалення проводять різні процедури оцінювання та визнання якості ОП: зовнішні, внутрішні й непрямі.

Основними процедурами *зовнішнього оцінювання* та визнання якості ОП є:

акредитація ОП;

сертифікація освітніх програм – процедура встановлення відповідності якісних характеристик освітніх програм певним стандартам якості організації, що сертифікує ОП;

міжнародна експертиза освітніх програм – процедура оцінювання якості ОП визнаними і авторитетними міжнародними експертами в тій науково-освітній галузі, в якій реалізується така ОП.

Для оцінювання підготовки фахівців і затребуваних компетентностей (результатів навчання) за кожною ОП проводяться опитування (анкетування, інтерв'ювання) замовників на підготовку військових фахівців, роботодавців і випускників.

Основними процедурами *внутрішнього оцінювання* якості ОП є самообстеження освітньої програми, яке може проводитися як в рамках процедур зовнішнього оцінювання якості (акредитації будь-якого виду, міжнародної експертизи), так і з ініціативи гаранта ОП з метою планових процедур контролю якості.

Залежно від цілей проведення самообстеження визначають процедури терміни його проведення. За рішенням начальника факультету для проведення самообстеження ОП і підготовки звіту призначається комісія (у складі 3-5 осіб з числа НПП факультету, що реалізує ОП). Бажано залучення до проведення самообстеження ОП представників навчального відділу ЖВІ, замовників на підготовку фахівців, здобувачів вищої освіти, випускників.

Самообстеження проектна група може проводити за рішенням гаранта ОП. Результати проведеного самообстеження оформлюють у формі звіту про результати самообстеження. Звіт про результати самообстеження ОП готують члени комісії з самообстеження і узгоджують з усіма залученими до цієї процедури учасниками. Звіт має містити висновки про якість ОП і пропозиції щодо її вдосконалення, включаючи, за необхідності, пропозиції щодо внесення змін до ОП, модернізації ОП і/або прийняттю інших управлінських рішень. Звіт про результати самообстеження затверджують на засіданні вченої ради ЖВІ. Внесення в ОП змін, що належать до компетенції вченої ради ЖВІ, затверджують на засіданні вченої ради ЖВІ на підставі рекомендацій, наданих гарантом освітньої програми.

Внутрішній аудит освітньої програми – процедури перевірки якості різних елементів документального забезпечення ОП з боку факультету/ЖВІ. Предметами внутрішнього аудиту можуть бути готовність ОП до процедур зовнішнього оцінювання; якість різних документів у рамках ОП; наявність і повнота необхідної документації в рамках ОП та ін.

Адміністративні перевірки – процедури перевірки якості здійснення основних робочих процесів у рамках реалізації ОП з метою встановлення їх відповідності існуючим вимогам і нормам. Предметом адміністративної перевірки можуть бути діяльність проектної групи ОП, реалізація окремих елементів (навчальних дисциплін, практик, проектної діяльності) у рамках ОП, взаємодія окремих викладачів програми зі здобувачами вищої освіти, діяльність гаранта ОП та ін. Перевірки можуть проводитися начальником ЖВІ, його заступником з навчальної та наукової роботи, а в межах компетенції – навчальним відділом ЖВІ, начальником факультету, його заступником з навчальної та наукової роботи або гарантом ОП.

Непрямими формами оцінювання та визнання якості ОП є різні процедури і форми оцінювання якості підготовки випускників і здобувачів вищої освіти за ОП. До них належать складання зовнішніх іспитів за різними елементами ОП здобувачами вищої освіти і/або випускниками, участь у професійних і наукових конкурсах, конференціях, отримання наукових і професійних премій здобувачами вищої освіти та випускниками ОП, дослідження кар'єрних траєкторій і працевлаштування випускників та ін.

2.2. Затвердження освітньої програми

Всі нові освітні програми мають єдиний порядок затвердження, що включає їх послідовний розгляд:

проектною групою. Проектна група повинна здійснити перевірку збалансованості та реалістичності програми, зокрема перевірити, чи розроблена програма збалансована, чи кредити присвоєно раціонально, чи студенти здатні завершити окремі дисципліни та всю освітню програму, вклавшись у визначений час. Крім того, проектна група повинна перевірити повноту документального забезпечення ОП та відповідність освітньої програми Ліцензійним умовам. Позитивне рішення проектної групи є підставою для передачі матеріалів на засідання випускової кафедри (спільне засідання випускових кафедр);

випусковою кафедрою. Позитивне рішення випускової кафедри є підставою для передачі матеріалів начальнику факультету;

начальником факультету (для програм ад'юнктури – начальником науково-організаційного відділення), який планує відкриття нової програми. Позитивне рішення начальника відповідного факультету (начальника науково-організаційного відділення) є підставою для передачі матеріалів на розгляд навчального відділу ЖВІ;

навчальним відділом ЖВІ. Погодження начальника навчального відділу є підставою для передачі матеріалів на розгляд методичної ради ЖВІ;

методичною радою ЖВІ. Методична рада ЖВІ оцінює відповідність нової ОП всім вимогам, встановленим до ОП ЖВІ. Висновок ради є рекомендаційним для Вченої ради ЖВІ.

Вченою радою ЖВІ.

2.3. Порядок відкриття і закриття освітньої програми

2.3.1. Відкриття ОП та набір вступників

Набір вступників на ОП здійснює приймальна комісія ЖВІ централізовано відповідно до Правил прийому до ЖВІ. Освітня програма може бути включена до Правил прийому і на неї може бути оголошений набір тільки за умови її затвердження і наявності спеціальності, в рамках якої відкривається ця ОП, в ліцензії ЖВІ на здійснення освітньої діяльності. Якщо на освітню програму не здійснено набір вступників у зв'язку з її недостатньою затребуваністю, проектна група може в подальшому відмовитися від її реалізації, провести модернізацію ОП з метою підвищення її конкурентоспроможності та привабливості на ринку освітніх послуг, подати план і матеріали модернізації Вченій раді ЖВІ і, в разі схвалення, провести набір на ОП через приймальну комісію Університету.

2.3.2. Закриття ОП

Освітня програма може бути виключена з переліку ОП, що реалізуються ЖВІ з ініціативи:

факультету (для ОП третього рівня вищої освіти – науково-організаційного відділення) у разі їх відмови від її реалізації;

ЖВІ (приймальна комісія) в разі відсутності набору вступників на ОП упродовж 2 років;

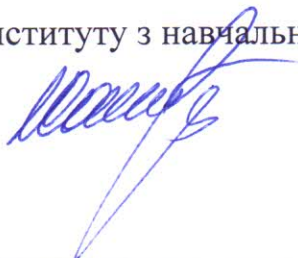
в разі перетворення ОП. У такому випадку освітня програма проходить затвердження як нова, а ті, що існували до цього, припиняють набір вступників; після закінчення навчання останнього курсу вже прийнятих здобувачів вищої освіти освітню програму виключають з переліку ОП, що реалізуються ЖВІ;

навчального відділу, якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішнього або внутрішнього оцінювання якості ОП отримано висновки про низьку якість реалізованої ОП.

Рішення про виключення освітньої програми з числа ОП, що реалізуються ЖВІ, приймає Вчена рада ЖВІ.

Заступник начальника інституту з навчальної та наукової роботи

полковник

I. САЦУК